

IZVJEŠĆE
O ZBRINJAVANJU IZBJEGLICA I STRANACA POD SUPSIDIJARNOM ZAŠTITOM
U BOSNI I HERCEGOVINI ZA 2017. GODINU

Lipanj 2018. godine

Sažetak Izvješća o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini za 2017. godinu

Izvješće o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini za 2016. godinu usvojili su Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 109. sjednici, održanoj 25. 7. 2017., i Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine 31. 1. 2018. godine.

Sukladno Zakonu o ministarstvima i drugim tijelima uprave Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12, 6/13 i 19/16), Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) nadležno je za brigu o pravima i pitanjima izbjeglica i osoba pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: BiH) nakon utvrđivanja njihovog statusa.

Sukladno Zakonu o azilu („Službeni glasnik BiH“, br. 11/16 i 16/16), Ministarstvo je nadležno za osiguranje pristupa pravima izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom u BiH (informiranje o pravima, smještaj, rad, obrazovanje, zdravstvenu zaštitu, socijalnu pomoć i pomoć pri uključivanju u bh. društvo).

U 2017. godini Ministarstvo je, sukladno Zakonu o azilu, donijelo sljedeće podzakonske akte:

1. Pravilnik o načinu ostvarivanja zdravstvenog osiguranja osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 16/17),
2. Pravilnik o smještaju, načinu rada, funkcioniranju i kućnom redu u Izbjegličko-prihvatnom centru „Salakovac“ u Mostaru ("Službeni glasnik BiH", broj 29/17),
3. Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na obrazovanje osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 42/17),
4. Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na socijalnu pomoć osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 43/17) i
5. Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na rad osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 52/17).

U Bosni i Hercegovini su 82 osobe s priznatim izbjegličkim statusom i 20 stranaca pod supsidijarnom zaštitom.

Ministarstvo osigurava izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom pravo na smještaj u Izbjegličko-prihvatnom centru „Salakovac“ u Mostaru, u kojem trenutačno borave 33 osobe. Preostalih 69 osoba borave u privatnom smještaju, i to najvećim dijelom na području Kantona Sarajevo.

Tijekom 2017. godine izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom u BiH ostvarivali su pristup pravu na zdravstveno osiguranje i zdravstvenu zaštitu u skladu s Pravilnikom o načinu ostvarivanja zdravstvenog osiguranja osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u BiH. Ovo pravo financira se iz proračuna Ministarstva i za 2017. godinu ukupno je za ove namjene izdvojeno 46.809,15 KM.

Pravilnikom o načinu ostvarivanja prava na socijalnu zaštitu osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u BiH utvrđeno je da ove osobe ostvaruju prava iz socijalne skrbi, prava iz skrbi za obitelji s djecom/dječje zaštite i drugu materijalnu potporu. Ministarstvo je u 2017. godini za osiguranje prava iz socijalne zaštite utrošilo novčana sredstva u iznosu od 86.767,46 KM, i to na ime ograničene financijske potpore, stalne novčane potpore, jednokratne potpore, dječjeg dodatka i smještaja u ustanove socijalne skrbi.

Pravilnikom o načinu ostvarivanja prava na obrazovanje osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u BiH propisan je način na koji izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom u BiH ostvaruju pravo na predškolsko, osnovno, srednje i visoko obrazovanje. Sva djeca uključena su u obrazovni sustav u BiH, i to u predškolski odgoj i obrazovanje i u osnovno, srednje i visoko obrazovanje. Djeca su također uključena i u produžene boravke, igraoničke skupine, sekcije, tečajeve i sl. U školsku 2017./2018. godinu upisano je 64 djece.

Pravilnikom o osobnom stanju i upisu u matične knjige činjenica rođenja, vjenčanja i smrti osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u BiH propisano je da se činjenice rođenja, vjenčanja ili smrti za izbjeglice i strance pod supsidijarnom zaštitom u BiH upisuju u matične knjige, u skladu s pozitivnim propisima o matičnim knjigama u entitetima i Brčko Distriktu BiH te međunarodnim instrumentima koji se primjenjuju u BiH iz ovoga područja.

Prema Zakonu o državljanstvu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 4/97, 13/99, 41/02, 6/03, 14/03, 82/05, 43/09, 76/09 i 87/13), izbjeglice s priznatim statusom ostvaruju pravo na državljanstvo BiH pod olakšanim uvjetima (olakšana naturalizacija). U 2017. godini državljanstvo BiH dobile su tri osobe, a do dana pisanja ovoga izvješća još dvije osobe.

Sredstva za ostvarivanje prava izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom i članova njihovih obitelji osiguravaju se iz proračuna Ministarstva i posebnog potprojekta s UNHCR-om, za koji Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH potpisuje ugovor za svaku proračunsku godinu. Za 2017. godinu ukupan proračun Ministarstva za financiranje prava osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u BiH iznosio je oko 340.000,00 KM uz dodatna sredstva u iznosu od 90.000,00 KM u sklopu potprojekta s UNHCR-om.

S ciljem pružanja psihosocijalne pomoći i besplatne pravne pomoći osobama pod međunarodnom zaštitom, Ministarstvo primjenjuje ranije potpisane protokole o suradnji s nevladinim udrugama Bosanskohercegovačkom inicijativom žena, udrugom Vaša prava BiH i Fondacijom lokalne demokracije.

Ostvareni napredak u odnosu na Izvješće o zbrinjavanju osoba pod međunarodnom zaštitom za 2016. godinu:

Ministarstvo je u 2017. godini donijelo podzakonske akte, čijim je stupanjem na snagu uređeno ostvarivanje svih prava iz nadležnosti Ministarstva sukladno Zakonu o azilu.

U 2017. godini državljanstvo BiH dobile su tri izbjeglice, što uz podatke iz prethodnog izvješća čini ukupno 19 naturaliziranih izbjeglica u BiH.

Potpisani protokoli o suradnji s nevladinim udrugama popunjavaju nedostatak kapaciteta Ministarstva u pomoći u ostvarivanju navedenih prava izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH.

UVOD

Izvješće o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini za razdoblje 1. 1. 2017. - 31. 12. 2017. odnosi se na ostvarivanje prava izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH sukladno Zakonu o azilu.

Sukladno Aneksu IV. Daytonskog mirovnog sporazuma, pitanja izbjeglica, imigracije i azila u isključivoj su nadležnosti BiH. Člankom 12. Zakona o ministarstvima i drugim tijelima uprave Bosne i Hercegovine, definirana je nadležnost Ministarstva za brigu o pravima i pitanjima izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH nakon utvrđivanja njihovog statusa.

Parlamentarna skupština BiH usvojila je Strategiju u području migracije i azila i Akcijski plan za razdoblje 2016.-2020. U Strategiji su naznačene ključne uloge i akteri u procesu provedbe.

Obveze u predmetnoj problematici vezane su uz činjenicu da je BiH potpisnica Konvencije o statusu izbjeglica iz 1951. i Protokola iz 1967. godine.

Vijeće ministara BiH je, na prijedlog Ministarstva, na 109. sjednici, održanoj 25. 7. 2017., razmotrilo i usvojilo Izvješće o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini za 2016. godinu, koje su nakon toga usvojili Dom naroda na 35 sjednici, održanoj 25. 1. 2018., i Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH na 55. sjednici, održanoj 21. 12. 2017., 17. 1. i 31. 1. 2018. godine.

Institucionalno-pravno, problematika je podijeljena tako da Ministarstvo sigurnosti BiH vodi brigu o statusnim pitanjima osoba koje zatraže zaštitu u BiH, vodi postupak povodom zahtjeva za azil i priznavanje izbjegličkog/statusa supsidijarne zaštite, a Ministarstvo je odgovorno za osiguranje pristupa pripadajućim pravima izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom.

U skladu s člankom 78. stavak (4) Zakona azilu, Ministarstvo je nadležno izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom u BiH osigurati pristup sljedećim pravima: informiranje o pravima, smještaj, rad, obrazovanje, zdravstvenu zaštitu, socijalnu pomoć i pomoć pri uključivanju u bh. društvo. Istim je zakonom propisano da Ministarstvo, nakon što obavi konzultacije s Ministarstvom sigurnosti BiH i Ministarstvom civilnih poslova BiH, donosi podzakonske akte o načinu ostvarivanja prava izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH.

Sukladno Zakonu o azilu, Ministarstvo je u 2017. godini donijelo sljedeće podzakonske akte:

1. Pravilnik o načinu ostvarivanja zdravstvenog osiguranja osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 16/17),
2. Pravilnik o smještaju, načinu rada, funkcioniranju i kućnom redu u Izbjegličko-prihvatnom centru „Salakovac“ u Mostaru ("Službeni glasnik BiH", broj 29/17),
3. Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na obrazovanje osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 42/17),
4. Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na socijalnu pomoć osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 43/17) i
5. Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na rad osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 52/17).

POSTUPAK PRIZNAVANJA STATUSA IZBJEGLICE/STRANCA POD SUPSIDIJARNOM ZAŠTITOM

Izbjeglički status bit će odobren strancu koji se zbog osnovanog straha od progona zbog svoje rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj skupini ili političkog mišljenja nalazi izvan zemlje svojeg državljanstva, a ne može ili se, zbog takvog straha, ne želi staviti pod zaštitu te zemlje, kao i osobi bez državljanstva koja se nalazi izvan zemlje svog prethodnog uobičajenog mjesta boravka, a ne može se ili se, zbog takvog straha, ne želi vratiti u tu zemlju.

Supsidijarna zaštita odobrava se strancu koji ne ispunjava uvjete za odobrenje statusa izbjeglice iz članka 19. Zakona o azilu ako postoje ozbiljni razlozi za vjerovanje da će se povratkom u zemlju podrijetla ili zemlju uobičajenog mjesta boravka suočiti sa stvarnim rizikom od teške povrede ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nakon priznavanja statusa, Ministarstvo sigurnosti BiH izdaje identifikacijsku ispravu (izbjeglički karton ili karton supsidijarne zaštite). Izbjeglički karton izdaje se s rokom važenja od tri godine, a karton supsidijarne zaštite s rokom koliko traje i status. Također, Ministarstvo sigurnosti BiH izbjeglicama u BiH može izdati i putnu ispravu sukladno Zakonu o azilu.

Ministarstvo civilnih poslova BiH, na zahtjev Ministarstva sigurnosti BiH, izbjeglicama s priznatim statusom dodjeljuje jedinstveni matični broj (JMB). Jedinstveni matični broj koji se dodjeljuje izbjeglicama s priznatim statusom ne prolazi kroz evidencije JMB-a za građane BiH. Jedinstveni matični broj ne dodjeljuje se strancima pod supsidijarnom zaštitom s obzirom na kraći rok trajanja statusa.

Rješenja o priznatom statusu, kao i preslike izdanih kartona, Ministarstvo sigurnosti BiH dostavlja Ministarstvu s ciljem osiguranja prava ovih osoba.

Ministarstvo vodi i redovito ažurira Bazu podataka o izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom s aspekta priznatih statusa i pristupa pravima, a na temelju službenih podataka dostavljenih od Ministarstva sigurnosti BiH (obavijesti o rješenjima po zahtjevima za međunarodnu zaštitu, rješenja o produljenju/ukidanju statusa, obavijesti o izdanim izbjegličkim kartonima i kartonima o supsidijarnoj zaštiti).

Broj izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH¹ je:

- 82 osobe s priznatim izbjegličkim statusom i
- 20 osoba sa statusom supsidijarne zaštite.

Zemlje podrijetla izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH su: Srbija, Moldavija, Pakistan, Makedonija, Alžir, Palestina, Crna Gora, Saudijska Arabija, Kamerun, Sirija, Egipat, Turska i Irak.

Na podatke koji se odnose na izbjeglice i strance pod supsidijarnom zaštitom u BiH primjenjuju se propisi o zaštiti osobnih podataka koji se odnose i na državljane BiH. U odnosu na zemlju podrijetla, sve informacije i podaci o izbjeglicama u BiH i strancima pod supsidijarnom zaštitom smatraju se povjerljivima i mogu biti dostavljeni zemlji podrijetla samo nakon što se prethodno pribavi mišljenje Ministarstva i pismena suglasnost osobe ili njezinog zakonskog zastupnika, na koju se taj podatak odnosi.

¹ Podatak iz svibnja 2017. godine

Izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom u BiH, prema prijavi adrese boravišta Službi za poslove sa strancima Ministarstva sigurnosti BiH (navedeno u izbjegličkom kartonu i kartonu o supsidijarnoj zaštiti), prema slobodnom izboru borave na teritoriju BiH kako slijedi:

Federacija BiH:

- Hercegovačko-neretvanski kanton - 35 osoba sa statusom izbjeglice;
- Unsko-sanski kanton - četiri osobe sa statusom izbjeglice;
- Zeničko-dobojski kanton - jedna osoba sa statusom izbjeglice i jedna osoba sa statusom supsidijarne zaštite;
- Tuzlanski kanton - dvije osobe sa statusom izbjeglice i tri osobe sa statusom supsidijarne zaštite;
- Kanton Sarajevo - 38 osoba osoba sa statusom izbjeglice i 14 osoba sa statusom supsidijarne zaštite;
- Bosansko-podrinjski kanton - jedna osoba sa statusom supsidijarne zaštite;
- Kanton Središnja Bosna - jedna osoba sa statusom supsidijarne zaštite;

Republika Srpska:

- općina Prijedor - dvije osobe sa statusom izbjeglice.

OSTVARIVANJE PRAVA

Ministarstvo osigurava izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom u BiH pristup pravu na:

1. SMJEŠTAJ

Ministarstvo osigurava pristup pravu na smještaj izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom u BiH u Izbjegličko-prihvatnom centru „Salakovac“ u Mostaru, u skladu s Pravilnikom o smještaju, načinu rada, funkcioniranju i kućnom redu u Izbjegličko-prihvatnom centru “Salakovac” u Mostaru. Osobe koje ne koriste smještaj koji organizira Ministarstvo su u privatnom smještaju.

Ministarstvo od 2000. godine upravlja Izbjegličko-prihvatnim centrom “Salakovac” u Mostaru, koji služi za organizirani smještaj svih osoba koje nisu u stanju same si osigurati smještaj.

U Izbjegličko-prihvatnom centru "Salakovac" u Mostaru trenutačno borave 33 osobe. Preostalih 69 izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH borave u privatnom smještaju, i to najvećim dijelom na području Kantona Sarajevo (ukupno 52).

S ciljem funkcioniranja Izbjegličko-prihvatnog centra “Salakovac” u Mostaru, po ugovoru o djelu angažirano je osam zaposlenih. Osobe angažirane po ugovoru o djelu obavljaju poslove administrativnog djelatnika (dva zaposlenika), čuvarske službe (četiri zaposlenika), skladištara (jedan zaposlenik) i higijeničara (jedan zaposlenik).

U sklopu funkcioniranja Izbjegličko-prihvatnog centra “Salakovac” u Mostaru, neriješen problem i dalje je radnopravni status angažiranog osoblja, što umnogome otežava realiziranje svih aktivnosti koje se provode u Izbjegličko-prihvatnom centru “Salakovac”. Zbog činjenice da je većina njih angažirana već više godina po ugovoru o djelu, Ministarstvo trpi ozbiljne primjedbe Ureda za reviziju institucija BiH, a s druge strane postoje ograničenja za proširenje sistematizacije, novo zapošljavanje i dr.

Krajem 2017. godine Vijeće ministara BiH je, s ciljem prevladavanja migrantske krize, razmatralo inicijativu za korištenje kapaciteta Izbjegličko-prihvatnog centra za potrebe smještaja tražitelja azila u BiH.²

2. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

U 2017. godini izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom u BiH ostvarivali su pristip pravu na zdravstveno osiguranje i zdravstvenu zaštitu u skladu s Pravilnikom o načinu ostvarivanja zdravstvenog osiguranja osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u BiH.

Ovo pravo financira se iz proračuna Ministarstva i za 2017. godinu i ukupno je za ove namjene izdvojeno 46.809,15 KM.

Početkom svake godine za područje Hercegovačko-neretvanskog kantona, Tuzlanskog kantona i Unsko-sanskog kantona Ministarstvo plaća godišnje premije po 20,00 KM za ostvarivanje zdravstvenog osiguranja, što je za 2017. godinu iznosilo ukupno 520,00 KM (HNK 320,00 KM, TK 160,00 KM i USK 40,00 KM). Uplatom godišnjih premija izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom oslobođeni su plaćanja participacije u zdravstvenim ustanovama.

Ministarstvo je, zaključno s prosincem 2017. godine, za ukupno 117 izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH i članove njihovih obitelji osiguralo financijska sredstva za ostvarivanje zdravstvenog osiguranja u skladu s navedenim podzakonskim aktom. Od toga je 104 izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom, dok su 13 članova njihovih obitelji djeca bh. državljani čiji je jedan roditelj izbjeglica, a drugi roditelj bh. državljanin koji nije u stalnom radnom odnosu. Iznos koji se izdvaja za ove potrebe obračunava se mjesečno u visini od 5 % od prosječne mjesečne bruto plaće zaposlenih u BiH, a prema posljednjim objavljenim podacima Agencije za statistiku BiH.

Prema evidencijama Ministarstva, ukupno je u prosincu 2017. godine bilo evidentirano 57 nositelja zdravstvenog osiguranja. Ministarstvo osigurava članove kućanstva po nositelju zdravstvenog osiguranja, osim u slučaju statusa supsidijarne zaštite kada se svi članovi osiguravaju pojedinačno, jer nemaju JMB. Izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom u BiH ne prolaze kroz evidencije građana BiH (CIPS) i JMB, dodijeljen od Ministarstva civilnih poslova BiH, ne prolazi kroz evidencije zavoda za zdravstveno osiguranje ni poreznih uprava u BiH.

U slučaju kada se zdravstvena zaštita osigurava strancima pod supsidijarnom zaštitom, tim osobama, na zahtjev Ministarstva, porezne uprave, ovisno o mjestu boravišta, dodjeljuju matični broj za stranca u BiH na temelju kojeg se uvode u porezni sustav BiH, jer je to obveza nakon stupanja na snagu Zakona o jedinstvenom sustavu registracije, kontrole i naplate doprinosa. Također se na isti način prijavljuju i nositelji kućanstva izbjeglice, dok se ostali maloljetni članovi kućanstva prijavljuju po matičnom broju koji dobiju nakon utvrđivanja statusa, jer maloljetne osobe nisu porezni obveznici. Posebno se osiguravaju i osobe koje nisu na redovnom školovanju, a navršile su 15 godina života.

Ovakav sustav zdravstvene zaštite uveden je 2007. godine i jedini je način na koji je u BiH moguće osigurati pristup pravu na zdravstvenu zaštitu navedenoj kategoriji osoba, u skladu s međunarodnim i domaćim propisima. Do danas u praksi nismo imali nijedan zabilježen slučaj da je ovim osobama uskraćeno ovo pravo u javnim zdravstvenim ustanovama na teritoriju BiH (domovima zdravlja,

² Vijeće ministara BiH je na 142. sjednici, održanoj 15. 5. 2018., donijelo Akcijski plan hitnih mjera u vezi s migrantskom krizom i u vezi s tim Odluku o privremenom ustupanju na korištenje smještajnih kapaciteta Izbjegličko-prihvatnog centra „Salakovac“ u Mostaru i Readmisijjskog centra Mostar.

bolnicama, rodilištima, stomatološkim službama, ljekarnama i sl.), jer se isto pravo redovito financira iz proračuna Ministarstva.

3. SOCIJALNA ZAŠTITA

Pravilnikom o načinu ostvarivanja prava na socijalnu pomoć osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u BiH propisane su sljedeće kategorije pripadajućih prava: prava iz područja socijalne zaštite, prava iz područja zaštite obitelji s djecom/dječje zaštite i druga materijalna pomoć.

Ministarstvo jednom mjesečno za svako ostvareno pravo iz navedenih kategorija vrši isplatu na temelju dostavljenog pravomoćnog rješenja nadležnog centra za socijalni rad po mjestu prebivališta/boravišta kojim je odlučeno o pravu izbjeglice/stranca pod supsidijarnom zaštitom. Trenutačno su na snazi 23 rješenja o ograničenoj financijskoj potpori, tri rješenja o smještaju i tri rješenja o dječjem dodatku. Za osnovicu za utvrđivanje visine potpore po osnovi prava iz ovog pravilnika određena je prosječna godišnja neto plaća u BiH, a prema posljednjem objavljenom podatku Agencije za statistiku BiH (za 2017. godinu prosječna godišnja neto plaća u BiH iznosila je 851 KM). Iznos za svako pravo iz socijalne zaštite utvrđuje se množenjem osnovice s utvrđenim koeficijentom za svako pravo utvrđeno Pravilnikom.

U tom smislu Ministarstvo je u 2017. godini za osiguranje prava iz socijalne zaštite utrošilo novčana sredstva u iznosu od 86.767,46 KM, i to na ime ograničene financijske potpore, stalne financijske potpore, jednokratne potpore, dječjeg dodatka i smještaja u ustanove socijalne skrbi.

Najveći dio ovih financijskih sredstava usmjeren je na isplatu ograničene financijske potpore. Ograničena financijska potpora ovim je pravilnikom definirana kao druga materijalna pomoć, te podrazumijeva pomoć koja se utvrđuje u iznosu od 20 % od osnovice za uzdržavanje jednog člana kućanstva, a koja se za svakog sljedećeg člana kućanstva uvećava za 10 % od iste osnovice. Iznos ove novčane naknade ne može prijeći iznos od 50 % od osnovice. Pravo na ovu vrstu pomoći utvrđuje se rješenjem nadležnih centara za socijalni rad.

Također, Ministarstvo je u 2017. godini osiguravalo sredstva za smještaj u ustanovama socijalne skrbi, i to za: jedno dijete u SOS Dječje selo Sarajevo, jedno dijete u Zavodu za vaspitanje muške djece i omladine, jedno dijete u KJU Dom za djecu bez roditeljskog staranja u Sarajevu, jednu osobu u JU Zavod za zbrinjavanje mentalno invalidnih osoba u Pazariću i jednu osobu u KJU Gerontološki centar u Sarajevu.

4. OBRAZOVANJE

Pravilnikom o načinu ostvarivanja prava na obrazovanje osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 42/17) propisan je način na koji izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom pohađaju predškolsko, osnovno, srednje i visoko obrazovanje u BiH.

Visoko obrazovanje izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom osigurava se u skladu s važećim zakonodavstvom kojim se uređuje ovo područje u BiH (u FBiH na razini kantona, u RS-u na razini entiteta), te Ministarstvo ne osigurava financijska sredstva ni za redovno niti za izvanredno visoko obrazovanje ovih osoba.

Sva djeca uključena su u obrazovni sustav u BiH, i to u predškolski odgoj i obrazovanje i u osnovno, srednje i visoko obrazovanje. Djeca su također uključena i u produžene boravke, igraoničke skupine, sekcije, tečajeve i sl.

Školsku 2016./2017. godinu završilo je 64 djece, od kojih 31 dječak i 33 djevojčice (Sarajevo 16 djece, Zavidovići četvero djece, Teočak petero djece, Mostar 22 djece, Prijedor 16 djece i Tuzla jedno dijete). Osnovno obrazovanje pohađa 58 učenika, srednje pet i visoko obrazovanje jedna studentica.

U skladu s protokolom o suradnji sa zakladom Bosanskohercegovačka inicijativa žena (BHIŽ), djeci predškolskog i školskog uzrasta osiguravaju se sredstva za kupovinu knjiga i školskog pribora, užinu, prijevoz i dodatnu dopunsku nastavu. Financijska sredstva za ove potrebe BHIŽ osigurava putem ugovora koje svake godine potpisuje s UNHCR-om.

Suradnjom Asocijacije mladih psihologa (CPP Sensus) i Grada Mostara i BHIŽ koji provode projekt "Produženi boravak u školma mostarskih općina" 11 djece je uključeno u produženi boravak u OŠ „Bijelo Polje“ Prigradani kod Salakovca. Za djecu koja nisu imala pristup državnim vrtićima BHIŽ je organizirao igraonicu.

U općinama u kojima je to bilo moguće škola je donirala knjige, a BHIŽ je sudjelovao u nabavi knjiga ili školskog pribora, opreme za tjelesni kada to nije bilo moguće realizirati na drugi način. Financijska sredstva za jačanje kapaciteta izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH, kao i aktivnosti na realiziranju toga osigurava BHIŽ putem ugovora koje svake godine potpisuje s UNHCR-om. U protekloj godini BHIŽ je sudjelovao u financiranju redovnog školskog osiguranja, troškova užina te na drugi način pratio djecu iz ove kategorije u obrazovnom procesu.

Školski prijevoz za korisnike ICP-a Salakovac osiguralo je Ministarstvo za srednjoškolce, Grad Mostar za osnovce, a Ministarstvo obrazovanja KS-a za učenike na području Sarajeva.

6. UPIS U MATIČNE KNJIGE

Pravilnikom o osobnom stanju i upisu u matične knjige činjenica rođenja, vjenčanja i smrti osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 51/07) propisano je da se činjenice rođenja, vjenčanja ili smrti za izbjeglice i strance pod supsidijarnom zaštitom u BiH upisuju u matične knjige pod jednakim uvjetima kao i za bh. državljane, u skladu s pozitivnim propisima o matičnim knjigama u entitetima i Brčko Distriktu BiH te međunarodnim instrumentima koji se primjenjuju u BiH iz ovoga područja i navedenim pravilnikom.

7. INTEGRACIJSKE OLAKŠICE

Prema Zakonu o državljanstvu BiH, izbjeglice s priznatim statusom ostvaruju pravo na državljanstvo BiH pod olakšanim uvjetima, odnosno ako u statusu izbjeglice ima neprekidan boravak na teritoriju BiH u trajanju od pet godina prije podnošenja zahtjeva (olakšana naturalizacija). U tom smislu, uvjeti za stjecanje državljanstva osobi s izbjegličkim statusom su: da je napunila 18 godina života; da joj nije izrečena mjera sigurnosti protjerivanja stranaca iz zemlje ili zaštitna mjera udaljavanja stranaca s teritorija BiH od tijela čiji je legalitet uspostavljen Ustavom i da je ova odluka još uvijek na snazi; da nije osuđivana na izdržavanje kazne za kaznena djela s umišljajem na dulje od tri godine u razdoblju od osam godina od podnošenja zahtjeva; da se protiv nje ne vodi kazneni postupak, osim ako se dokaz

o ispunjavanju ovog uvjeta ne može razumno zahtijevati, te da ne predstavlja prijetnju po sigurnost BiH.

Prema Zakonu o državljanstvu, izbjeglice s priznatim statusom ostvaruju pravo na državljanstvo BiH pod olakšanim uvjetima (olakšana naturalizacija). U 2017. godini državljanstvo BiH dobile su tri osobe, a do dana pisanja ovoga izvješća još dvije osobe.

FINANCIJSKO IZVJEŠĆE ZA 2017. GODINU

Sredstva za ostvarivanje prava izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom i članova njihovih obitelji osiguravaju se iz proračuna Ministarstva i posebnog potprojekta koji Ministarstvo za svaku proračunsku godinu potpisuje s UNHCR-om.

Za 2017. godinu ukupan proračun Ministarstva za financiranje prava osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u BiH iznosio je oko 340.000,00 KM, a korišten je na ime funkcioniranja Izbjegličko-prihvatnog centra „Salakovac“ u Mostaru, kao i za potrebe prehrane, zdravstvene i socijalne zaštite, prijevoza, pribavljanja osobnih isprava, obrazovanja i dr.

Ministarstvo ima dobru suradnju s UNHCR-om, s kojim godinama potpisuje ugovor o potprojektu o sufinanciranju rada Izbjegličko-prihvatnog centra „Salakovac“ u Mostaru. Ministarstvo je u 2017. godini osiguralo i dodatna sredstva u iznosu od 90.000,00 KM putem posebnog potprojekta s UNHCR-om, za koji potpisuje ugovor za svaku proračunsku godinu.

U skladu s donesenim podzakonskima aktima, Ministarstvo isplaćuje sredstva na ime zdravstvenog osiguranja i socijalne zaštite izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom. U 2017. godini za ostvarivanje prava na zdravstvenu i socijalnu zaštitu izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom isplaćeno je ukupno 133.576,61 KM, od toga za zdravstveno osiguranje 46.809,15 KM, a za socijalnu zaštitu 86.767,46 KM.

BESPLATNA PRAVNA I PSIHOSOCIJALNA POMOĆ

S ciljem pružanja psihosocijalne pomoći i besplatne pravne pomoći izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom, Ministarstvo ima potpisane protokole o suradnji s nevladinim udrugama:

- Bosanskohercegovačkom inicijativom žena (BHIŽ) – za pružanje besplatne psihosocijalne pomoći izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom,
- Udrugom Vaša prava BiH (VPBiH) – za pružanje besplatne pravne pomoći izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom,
- Fondacijom lokalne demokracije (FLD) – za pružanje besplatne pravne pomoći izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom.

Kada je u pitanju ostvarivanje pripadajućih prava izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH, može se reći da se radi o gotovo savršeno uređenom području koje je, i pored ukupne političke, ustavno-pravne, administrativne i financijske složenosti, u cijelosti ustrojeno i funkcionira.